

HØRINGSNOTAT

Forslag til endringer i bilstønadsortningen

Utsendt: 27. februar.2018

Høringsfrist: 1. juni 2018

1 Bakgrunn og sammendrag

Folketrygden skal kompensere for bestemte utgifter til bedring av arbeidsevnen og funksjonsevnen i dagliglivet for medlemmer som har sykdom, skade eller lyte, jf. kapittel 10 i folketrygdloven. Stønad kan gis i form av utlån av, tilskott til eller lån til blant annet hjelpemidler, høreapparat, proteser, førerhund, lese- og sekretærhjelp, tolkehjelp, og tolke- og ledsagerhjelp for døvblinde, jf. folketrygdloven § 10-7.

Det kan gis stønad til ordinære personbiler (gruppe 1-bil) eller spesialtilpassede kassebiler (gruppe 2-bil). Ordningen er nærmere hjemlet i forskrift 7. mars 2003 nr. 290 om stønad til motorkjøretøy eller annet transportmiddel. Forskriften omtales videre som bilstønadsforskriften.

For å få stønad til bil må medlemmet sannsynliggjøre at han eller hun har et reelt og betydelig behov for transport. Den nedsatte funksjonsevnen må være av en slik art at reise med kollektivtransport ikke er mulig eller medfører urimelige varige belastninger. Det kan ikke gis stønad til anskaffelse av bil dersom behovet for transport kan dekkes tilfredsstillende av familien, ved transportordning for funksjonshemmede eller på annen måte. Stønad er behovsprøvd mot inntekt. Det gis stønad til kjøp av kjøretøy i form av tilskudd til gruppe 1 og rente- og avdragsfritt lån til gruppe 2.

Det kan – uten behovsprøving – gis tilskudd til full dekning av nødvendige utgifter til installasjon av spesialutstyr eller tilpassing av bil.

Dagens bilstønadsordning ble innført 1. april 2003. Et av formålene med endringen den gang var en omfordeling fra brukere med mindre behov til dem med størst behov for en mer gunstig ordning. Det har vært gjort flere vurderinger av ordningen de senere år. Blant annet har Deloitte på oppdrag fra Arbeids- og sosialdepartementet foretatt en evaluering av ordningen i 2012 (Rapport – Evaluering av bilstønadsordningen, Consulting 15. august 2012). Deloitte uttaler blant annet at "undersøkelsen indikerer at flere brukere med sterkt nedsatt bevegelighet eller sterkt progredierende lidelser med fordel kan få ytelser i gruppe 2 istedenfor gruppe 1 som i dag."

Fra 1. januar 2012 ble tildelingskriteriene for gruppe 2-bil endret, slik at barn og ungdom under 18 år med sterkt begrenset gangfunksjon etter en nærmere vurdering kan tildeles gruppe 2-bil. Fra 1. januar 2013 ble kriteriene utvidet slik at også personer over 18 år med sterkt begrenset gangfunksjon som har behov for egen bil for å komme seg til og fra arbeid eller utdanning, kan tildeles gruppe 2-bil.

Fra 1. januar 2015 ble bilstønadsordningen igjen endret. Bakgrunnen var at kriteriene for rett til gruppe 2-bil fortsatt var strenge og en del brukere med store behov ikke fylte vilkårene. Gruppe 2-bilordningen ble derfor utvidet for alle personer som har en sterkt begrenset gangfunksjon og som således har behov for en dyrere bil enn andre. Samtidig ble tilskuddet til gruppe 1-bil forbeholdt personer som er avhengig av bil for å komme seg til og fra arbeid eller utdanning.

Hjelpemidler fra folketrygden, herunder stønad til bil, skal kompensere for bestemte *merutgifter* som følge av sykdom, skade eller lyte. Bil er i dag vanlig i befolkningen, og

kan ikke anses å være et hjelpemiddel i folketrygdlovens forstand. Det er derfor rimelig at man dekker utgiftene til selve bilen selv. Personer med nedsatt funksjonsevne kan ha særlige utfordringer med å komme seg i arbeid eller med å holde seg i arbeid over tid, og denne gruppen har derfor fortsatt rett til stønad til gruppe 1-bil.

Arbeids- og sosialdepartementet sender på høring forslag til enkelte endringer i bilstønadsordningen. Det foreslås blant annet at:

- dagens rente- og avdragsfrie lån til gruppe 2-bil erstattes av en tilskuddsordning
- gruppe 2-bil skal kunne benyttes av andre enn stønadsmottakeren
- det innføres en ny modell for avskrivning av tilskuddet
- dagens gjenbruksinstitutt avvikles
- Arbeids- og velferdsetaten ikke skal ha noen oppfølging av selve kjøretøyet i stønadsperioden.

Siktemålet med forslagene er å gjøre forenklinger i dagens ordning – både for brukerne og for etaten.

2 Finansieringsform og stønadsperiode

Stønad til bil i gruppe 2 gis i dag i form av et rente- og avdragsfritt lån. Lånet sikres med gjeldsbrev og salgspant i motorvogn. Dagens ordning bærer preg av et rent kontroll-hensyn hvor Arbeids- og velferdsetaten, i likhet med en hvilken som helst annen kreditor, skal ha sikkerhet i og kontroll med medlemmets bil.

Ytelser etter folketrygden gis med utgangspunkt i at samfunnet har tillit til at opplysningene som blir oppgitt ved innvilgelse av stønaden er korrekt, og at den ytelsen som blir tilstått benyttes i tråd med formålet. Ordningen med rente- og avdragsfritt lån til bil innebærer en rekke kontrollelementer som kan ha negative økonomiske konsekvenser for brukeren, og som virker lite hensiktsmessige sett i lys av formålet med bilstønad. Finansieringsformen gir også en ressurskrevende oppfølging fra etaten som ikke kan anses å være formålstjenlig forvaltning. Det er etter departementets vurdering mer hensiktsmessig at disse ressursene benyttes mer effektivt og målrettet på andre deler av bilstønadsordningen.

Departementet foreslår på denne bakgrunn at finansieringsformen med rente- og avdragsfritt lån bortfaller og erstattes av en tilskuddsordning. Dette betyr at brukeren beholder kjøretøyet gjennom en periode på 11 år (alternativt 8 år ved bil til bruk i arbeid) og at stønadsforholdet forløper fram til det opphører. I en tilskuddsordning vil bilen bli medlemmets eiendom, og det blir således i stønadsmottakers egen interesse å sørge for at bilen blir godt ivaretatt i form av reparasjon og service.

Dagens rente- og avdragsfrie lån er sikret med salgspant i motorvogn. Ved en overgang fra lån til tilskudd vil det ikke lenger være synlig for omverdenen at bilen er gitt fra folketrygden. Det kan derfor reises spørsmål om enkelte brukere kan få økonomiske vansker ved en overgang til tilskudd – særlig der brukeren kommer i en økonomisk situasjon som gjør at det skal tas utlegg i formuesgoder. Departementet gjør imidlertid oppmerksom på at dersom en bruker med stønad til bil skulle komme i en slik situasjon,

finnes det unntak for utlegg i bil for personer med sykdom (tvangsfullbyrdelsesloven § 7-1, jf. dekningsloven § 2-3).

Departementet viser til forslag til endring i bilstønadsforskriften § 9 første til tredje ledd.

Det foreslås ingen endringer i *stønadsperioden*, nærmere bestemt når man kan søke om stønad til gjenanskaffelse av bil. Stønadsperioden skal fortsatt være åtte år for brukere som fyller vilkårene for stønad til bil etter folketrygdloven § 10-5 (stønad til bedring av funksjonsevnen i arbeidslivet) og elleve år for brukere som fyller vilkårene etter § 10-6 (stønad til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet). Sistnevnte gruppe har bare rett til stønad til gruppe 2-bil. Etter åtte år, alternativt elleve år, vil tilskuddet være fullt ut avskrevet. Se punkt 5 med forslag til avskrivingsmodell i stønadsperioden.

Departementet viser til forslag til endring i bilstønadsforskriften § 15 første ledd.

Det foreslås at dagens ordning med *stønad til spesialutstyr* videreføres uendret. Det gis i dag tilskudd til ombygging og spesialutstyr én gang i løpet av stønadsperioden, jf. bilstønadsforskriften § 11 fjerde ledd. Slikt tilskudd kan imidlertid gis flere ganger dersom helsetilstanden har endret seg slik at tilstått spesialutstyr eller ombygging ikke lenger er hensiktsmessig eller dersom utstyret er utslitt. Dersom disse unntakene ikke er oppfylt, må brukeren selve bære slike utgifter dersom han eller hun bytter bil flere ganger i løpet av stønadsperioden.

3 Behovsprøving

I dagens ordning er stønaden i både gruppe 1 og gruppe 2 behovsprøvd ut fra brukerens, og eventuelt ektefellens, inntekt. Det er den alminnelige inntekten før særfradrag som legges til grunn. Ektefellens inntekt over ett grunnbeløp (G) regnes også med. Det gis ikke stønad til medlemmer som har en alminnelig inntekt over seks ganger grunnbeløpet (tilsvarende 561 804 kroner per 1. mai 2017).

Tilskuddet til gruppe 1-bil beregnes i prosent av en tilskuddsramme, og er ikke ment som en full finansiering. Stønadmottaker kan selv fritt velge biltype. Rammen er 157 034 kroner per 1. januar 2017. Ved inntekt opp til tre ganger grunnbeløpet gis det tilskudd tilsvarende 100 prosent av kjøpesummen (begrenset opp til rammen på 157 034 kroner). Ved inntekter mellom tre og seks ganger grunnbeløpet gis det tilskudd tilsvarende 80–20 prosent av tilskuddssummen. Departementet viser til forslag under punkt 2 om å gjøre om lån til tilskudd også for stønad til gruppe 2-bil. For bil i gruppe 2 er det kun 150 000 kr som er behovsprøvet. Dette innebærer at dersom bilens kostnad er 500 000 kr, skal medlemmet maksimalt dekke 150 000 kr (dersom inntekten er over 6 G). For inntekter mellom 3 og 6 G justeres stønaden prosentvis tilsvarende som for gruppe 1.

Det har vært reist spørsmål om det ikke bør skje en behovsprøving også mot brukers formue og ikke bare alminnelig inntekt, jf. skriftlig spørsmål fra Stortinget, Dokument nr. 15:1178 (2013–2014). Dersom brukerens formue legges til grunn, vil dette kunne få uheldige utslag, da formue er en sammensatt post. Et medlems eventuelle kapitalinntekter regnes med i den alminnelige inntekten, og dermed vil normalt også formue påvirke den alminnelige inntekten siden formue normalt genererer kapitalinntekter (renteinntekter,

aksjeutbytte mv.). Det er heller ikke opplagt at det å ta hensyn til formue alltid vil slå rimelig ut. Eksempelvis vil dette kunne føre til at personer med lav alminnelig inntekt og høy formue som ikke genererer kapitalinntekter (for eksempel egen bolig) blir avskåret fra å få stønad til bil. Etter departementets syn er det heller ikke hensiktsmessig å innføre regler som gir Arbeids- og velferdsetaten et vidt skjønnsrom knyttet til å vurdere søkeres samlede økonomiske situasjon. Det vil både legge opp til potensiell forskjellsbehandling og bidra til økte administrative kostnader.

Den beste måten å sikre at stønaden treffer den ønskede målgruppen er derfor etter departementets vurdering å behovsprøve mot alminnelig inntekt. På denne bakgrunn vil departementet foreslå at behovsprøvingen fortsatt bør ta utgangspunkt i brukers alminnelige inntekt, og ikke også mot formue.

Brukernes organisasjoner har ved flere anledninger påpekt at behovsprøvingen bare bør baseres på søkerens inntekt. Stønad til bil er en individuell stønad, og bilen gis til den som fyller vilkårene og ikke til husstanden. Departementet er enig i dette, og foreslår derfor at behovsprøvingen ikke lenger også skal skje mot ektefellens inntekt. En slik endring vil også innebære en forenkling av regelverket.

For stønad til bil i gruppe 2 er det i dag slik at kun de 150.000 første kronene er behovsprøvet (jf. ovenfor). Dette beløpet har vært uendret siden 2003.

Konsumprisindeksen er økt med 28 prosent i samme periode, noe som innebærer at brukerne i 2017 betaler forholdsmessig mindre i egenandel enn de gjorde i 2003.

Departementet vurderer at beløpet bør prisjusteres, og foreslår en økning på 24 prosent sammenlignet med 2003. Dette innebærer at egenandelen for de med høyest inntekt (over 6 G) øker til 186.000 kroner. Økningen i eventuell egenandel vil være suksessivt lavere for inntektsgruppene fra 3,5-6 G, og uendret for gruppen med lavest inntekt (se tabell).

Inntekt	Egenandel i dag	Økning i egenandel
0-3 G	0	0
3-3,5 G	30 000	7 200
3,5-4 G	60 000	14 400
4-4,5 G	75 000	18 000
4,5-5 G	95 000	22 800
5-5,5 G	105 000	25 200
5,5-6 G	120 000	148 800
Over 6 G	150 000	186 000

Forslaget må også ses i sammenheng med behovet for inndekning for forslaget om å fjerne ektefellens inntekt i behovsprøvingen, se nærmere omtale under kapittel 9.

Departementet viser til forslag til endring i bilstønadsforskriften, oppheving av § 9 femte ledd.

4 Forsikring, eierforhold og oppfølging av kjøretøyet

Forsikring

Ved en tilskuddsbasert finansiering vil brukeren få et større ansvar for kjøretøyet. I dag stilles det krav til hva slags forsikring brukeren tegner ved stønad til gruppe 2-bil. Dette harmonerer mindre godt med en tilskuddsordning, der brukeren selv blir eier av bilen.

Etter departementets vurdering er brukerne selv i stand til å vurdere hva slags forsikring som er hensiktsmessig gjennom stønadsperioden. Det er imidlertid viktig at brukerne får god informasjon i forkant av at stønadsforholdet starter – blant annet knyttet til konsekvenser av manglende forsikring. Det vil ikke gis ny stønad dersom bilen eksempelvis kondemneres og brukeren ikke har fullgod forsikring.

Departementet viser til forslag til endring i bilstønadsforskriften § 16.

Bruk av og oppfølging av kjøretøyet i stønadsperioden

I dagens gruppe 2-bilordning er det lagt visse restriksjoner på bruken av kjøretøyet. Det framgår i dag at ingen andre enn stønadmottaker har tillatelse til å benytte bilen. Dette foreslås fjernet. Stønaden er i dette fremlegget i sin helhet foreslått å bli en tilskuddsordning, og medlemmet disponerer fritt over bilen i stønadsperioden. Når stønadsperioden har utløpt, er tilskuddet avskrevet. Bilen er hele perioden brukerens eiendom – også etter at perioden løper ut.

Det er også brukeren som har oppfølgingsansvaret for oppfølgingen av kjøretøyet i stønadsperioden. I dag har Arbeids- og velferdsetaten et ansvar for å få gruppe 2-biler taksert med påfølgende avhending eller kondemnering etter at ordinær stønadsperiode er avsluttet. Som følge av overgang til tilskuddsordning, vil dette ikke lenger være aktuelt.

Spesialutstyr det er gitt stønad til, foreslås fortsatt gitt som tilskudd. Om stønadsforholdet opphører før stønadsperioden er over, skal utstyret således leveres tilbake. Spesialutstyret er nødvendig for at bruker skal kunne benytte bilen, og reparasjon av spesialutstyret vil derfor fortsatt dekkes på tilsvarende måte som etter dagens regelverk.

5 Avskrivingsmodell

Biler faller svært mye i verdi de første årene. Det kan således bli en uforholdsmessig stor byrde for enkelte å betale tilbake tilskuddet dersom gjeldsoppgjøret kommer kort tid etter at stønaden er utbetalt. Departementet har derfor vurdert hvorvidt avskrivningsmodellen bør endres, og da i takt med verdifallet på bilen.

Avskrivningsmodeller

Det er to hensyn som må ivaretas i en avskrivningsordning for tilskudd:

- Ikke avskrevet tilskudd skal tilbakebetales Arbeids- og velferdsetaten, og tilbakebetalingsbeløpet må være forutsigbart.
- Avskrivningsmodellen bør forsøksvis gjenspeile realverdien av kjøretøyet.

Ved gjeldsoppgjør i de første årene etter innvilgelse av stønad vil bruker få en betydelig økonomisk belastning om ikke-avskrevet tilskudd skal tilbakebetales. Det er derfor hensiktsmessig at bruker i denne perioden kan levere bilen tilbake til Arbeids- og velferdsetaten ved gjeldsoppgjør. Disse bilene vil i de fleste tilfellene kunne gjenbrukes. Biler som gjenbrukes har en kortere leveringstid til ny bruker enn om det må bestilles ny bil. Bruk av gjenbruksbiler virker også positivt inn på kostnadene ved stønadsordningen, forutsatt at de har fulgt leverandørens krav til service. Departementet foreslår at bruker skal kunne få levere tilbake bilen i løpet av de første fire årene av stønadsperioden og at det skal foretas et gjeldsoppgjør, se nærmere nedenfor.

Modell for avskrivning - alternativ 1

Det er naturlig å trekke paralleller til andre avskrivningsmodeller ved utarbeidelse av ny modell. En mulig modell er den gjennomsnittlige avskrivningen på formuesverdien av biler som Skatteetaten benytter (tabell nr. 1). Den må modifiseres noe da den ikke gjenspeiler realverdien de siste årene fram til 11 år. Samtidig har denne modellen en høy avskrivning de første årene. Dette stimulerer ikke bruker til å levere tilbake kjøretøyet, men å selge bilen på privatmarkedet. Skatteetatens modell for avskrivning er derfor etter departementets vurdering ikke hensiktsmessig, dersom Arbeids- og velferdsetaten skal kunne ha muligheten til å benytte gjenbruksbiler. Samtidig vil brukere som foretar gjeldsoppgjør de første årene komme uforholdsmessig gunstig ut av ordningen.

Tabellen viser verdien av tilskuddet for hvert år – altså fra fullt tilskudd 1. år, ned til helt avskrevet etter 8/ 11 år.

Tabell nr. 1

	Bil til bruk i dagliglivet	Bil til bruk i arbeidsliv
1. år	100 %	100 %
2. år	75 %	75 %
3. år	65 %	65 %
4. år	55 %	55 %
5. år	45 %	45 %
6. år	30 %	30 %
7. år	20 %	20 %
8. år	15 %	10 %
9. år	15 %	0 %
10. år	10 %	
11. år	10 %	
	0 %	

Modell for avskrivning - alternativ II

En annen mulig modell er å ta utgangspunkt i den avskrivningsmodellen som Skatteetaten benytter, men at man tar hensyn til at brukerne skal stimuleres til å levere inn bilen for gjenbruk til og med fire år etter utlevering av kjøretøyet (tabell nr. 2).

Denne modellen gir en lavere årlig avskrivning av tilskuddet de første fire årene. I det femte året økes avskrivningen betraktelig for å komme ned på et nivå som samsvarer med bilens realverdi. Modellen vil stimulere bruker til å levere tilbake bilen ved gjeldsoppgjør før de fire første årene har gått og vil bidra til at Arbeids- og velferdsetaten får tilgang på nyere gjenbruksbiler, som igjen medfører en redusert leveringstid på spesialtilpassede biler.

Tabell nr. 2

	Bil til bruk i dagligliv	Bil til bruk i arbeidsliv
1. år	100 %	100 %
2. år	90 %	90 %
3. år	80 %	80 %
4. år	70 %	70 %
5. år	45 %	45 %
6. år	40 %	30 %
7. år	30 %	20 %
8. år	25 %	10 %
9. år	20 %	0 %
10. år	15 %	
11. år	10 %	
	0 %	

Arbeids- og sosialdepartementet mener det er viktig å legge til rette for at personer som ønsker det kan levere tilbake bilen når den er relativt ny (inntil 4 år). Bilen vil da kunne brukes som en gjenbruksbil. Departementet foreslår derfor at tilskuddet skal avskrives i tråd med modell 2.

Departementet viser til forslag til endring i bilstønadsforskriften § 15.

6 Gjeldsoppgjør

Dersom vilkårene for stønad til motorkjøretøy opphører i løpet av stønadsperioden, skal det foretas et gjeldsoppgjør. Brukeren er forpliktet til å innbetale ikke avskrevet

stønadsbeløp til gruppe 1-biler. Det foretas gjeldsoppgjør for gruppe 2-biler ved at det brukte kjøretøyet leveres inn til Arbeids- og velferdsetaten dersom det egner seg for gjenbruk. I motsatt fall kan verdien av kjøretøyet innbetales til etaten.

Det vil fortsatt være behov for foreta gjeldsoppgjør i en ren tilskuddsbasert ordning dersom brukeren ønsker å gå ut av stønadsforholdet før henholdsvis åtte og elleve år. Den delen av tilskuddet som ikke er avskrevet fullt ut, skal innbetales av bruker.

En tilbakebetaling av ikke avskrevet tilskudd vil for noen medlemmer kunne innebære en ikke ubetydelig økonomisk belastning. Samtidig er det viktig at ha regler som sikrer at brukeren har en egen interesse av å ta godt vare på bilen i løpet av stønadsperioden. Et strengt krav om tilbakebetaling kan imidlertid framstå som særlig urimelig dersom stønaden er gitt til barn, og vergen ikke har forvaltet stønaden (dvs. bilen) på en god måte. Arbeids- og sosialdepartementet forslår på denne bakgrunn at Arbeids- og velferdsetaten skal kunne la være å innkreve ikke avskrevet tilskudd i saker der stønaden er gitt til barn og vergen ikke har forvaltet stønaden på en god måte. Det vil ikke være rimelig at barn skal kunne risikere å få en større gjeldsbyrde pålagt seg som følge av en stønad fra det offentlige.

Dagens gjeldsoppgjør innebærer at Arbeids- og velferdsetaten må vurdere eventuell underverdi på bilen som følge av manglende vedlikehold. Ved en ny ordning med tilskudd vil dette ikke lenger være aktuelt. Bilen er medlemmets eiendom, og underverdi, eller andre forhold som knytter seg til det bestemte kjøretøyet, er ikke relevant i forbindelse med gjeldsoppgjøret. Unntaket er for gjeldsoppgjør de første av bilens leveår, jf. punkt 5.

Ettersom stønad gis i form av et tilskudd, vil ikke folketrygden ha noe økonomisk krav overfor medlemmet når tilskuddet er avskrevet. Medlemmet vil motta et brev fra Arbeids- og velferdsetaten om at stønadsforholdet er opphørt, og tilskuddet avskrevet.

Departementet viser til bilstønadsforskriften § 15.

7 Gjenbruk

Dersom stønaden endres til å gis i form av et tilskudd i alle saker, vil det være naturlig at gjenbruksinstituttet som utgangspunkt avvikles. Det er ikke naturlig, ei heller uproblematisk juridisk, å kreve at brukeren leverer tilbake bilen dersom det skal foretas et gjeldsoppgjør. Det kan være hensiktsmessig å åpne for at bilen leveres tilbake til hjelpemiddelsentralen dersom brukeren selv ønsker en slik løsning. Det bør også være åpning for å gi stønad i form av en gjenbruksbil der slik bil finnes, og brukeren selv ønsker en slik løsning.

8 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om å endre behovsprøvingsreglene slik at det kun er stønadmottakers alminnelige inntekt som legges til grunn (mot tidligere også ektefellens) vil ha en begrenset effekt på utgiftene. Det er vanskelig å beregne konsekvensen av en slik endring,

men det anslås at dette vil føre til en økning i utgiftene på omlag 7 mill. kroner årlig. Samtidig vil dette gi en viss (marginal) innsparing i administrative kostnader.

Tilsvarende vil en endring av avskrivingsmodellen for stønaden ha en marginal budsjettmessig effekt. Denne er også vanskelig å tallfeste, men vil over tid være svært begrenset.

Ved overgang fra en ordning med rente- og avdragsfritt lån til tilskudd mister staten inntekter som følge av at bilene i gruppe 2 tidligere skulle leveres tilbake etter endt stønadsforhold. Bilene som har blitt tilbakelevert er i stor grad 11 år eller eldre, og bilene har en begrenset verdi – særlig grunnet stor grad av spesialtilpasning som gjør at bilene får en redusert verdi.

Det er svært vanskelig å beregne den budsjettmessige effekten av forslaget, men den er anslått til å ligge om lag 7 millioner kroner årlig samlet for endring i avskrivingsmodell, og overgang fra lån til tilskudd ved avskrivingsmodell 2. Velges avskrivingsmodell 1, er effekten beregnet til om lag 13 millioner årlig. Effekten inntreffer imidlertid ikke fullt ut før om 11 år. Først etter 5 år vil det være en effekt, og denne vil gradvis øke fra 5 til 11 år – og altså ende på om lag 7 millioner årlig i foreslåtte avskrivingsmodell. Det anslås at endringen vil gi en viss (marginal) innsparing i administrative kostnader. Det er altså ingen budsjettmessig effekt av disse forslagene de første fem år etter at endringen trer i kraft.

Samlet budsjettmessig effekt av forslagene er fra første år beregnet til om lag 7 millioner kroner årlig. For å finansiere dette, er det foreslått en økning i beløpet som behovsprøves for stønad i gruppe 2 (se omtale over). Dette vil gi en innsparing beregnet til om lag 7 millioner årlig, og finansierer således den økte utgiften redegjort for over. Når effekten av overgang fra rente- og avdragsfritt lån til tilskudd slår inn (om 5 år), vil det måtte settes inn egnede tiltak for å sikre inndekning for forslaget.

9 Utkast til forskriftsendringer

I forskrift 7. mars 2003 nr. 290 om stønad til motorkjøretøy eller annet transportmiddel gjøres følgende endringer:

Forskriftens tittel skal lyde:

Forskrift om stønad til motorkjøretøy eller annet transportmiddel (*bilstønadsforskriften*)

I § 4 skal "attføringstiltak" erstattes av "arbeidsrettet tiltak".

§ 6 andre ledd skal lyde:

Stønad til anskaffelse av kjøretøy til gruppe 1 og gruppe 2 gis innenfor en tilskuddsramme som fastsettes av *departementet*.

I § 8 tredje ledd skal "8" erstattes av "åtte".

§ 9 første til fjerde ledd skal lyde:

Stønad til kjøretøy er behovsprøvd mot inntekt. Det ytes stønad til kjøp av kjøretøy i form av *tilskudd*.

Det gis stønad til kjøp av kjøretøy til medlemmer som har en alminnelig inntekt før særfradrag som ikke overstiger *seks* ganger folketrygdens grunnbeløp (G).

Tilskuddet beregnes i prosent av tilskuddsrammen, se § 6. *Den delen av prisen på kjøretøyet som overstiger dette beløpet, behovsprøves ikke.* Stønaden beregnes i prosent etter følgende tabell:

<i>Inntekter mellom</i>	<i>Tilskudd i prosent</i>
0–3 G	100
3–3,5 G	80
3,5–4 G	70
4–4,5 G	60
4,5–5 G	50
5–5,5 G	40
5,5–6 G	20

I beregningen skal kun medlemmets alminnelig inntekt legges til grunn. Det gjøres et fradrag i inntekten med *25 prosent av grunnbeløpet* per person dersom medlemmet forsørger ektefelle og/eller barn under 18 år. Som selvforsørget anses den som har en alminnelig inntekt før særfradrag på *minst ett grunnbeløp*.

§ 9 femte til sjuende ledd oppheves. Någjeldende åttende ledd blir femte ledd.

§ 10 skal lyde:

Tilskudd etter denne forskriften utbetales direkte til selger. Tilskuddet skal ikke overstige *kjøpesummen*.

§ 14 første ledd første punktum skal lyde:

Hvis det er nødvendig å reparere spesialutstyr til kjøretøy som det er gitt *tilskudd* til i medhold av § 11, kan det gis tilskudd til dekning av utgiftene uten økonomisk behovsprøving.

§ 15 skal lyde:

§ 15 *Avskrivning og gjeldsoppgjør*

Det skal foretas et gjeldsoppgjør dersom vilkårene i §§ 1 og 3 ikke lenger er oppfylt. Det skal også foretas et gjeldsoppgjør dersom medlemmet får stønad til ny bil, dør i stønadsperioden eller avhender kjøretøy uten at skjer i forbindelse med gjenanskaffelse jf. § 8. Det kan også foretas gjeldsoppgjør etter begjæring fra medlemmet selv. Dersom gjeldsoppgjøret foretas før tilskuddet er avskrevet fullt ut, innbetales den delen av tilskuddet som ikke er avskrevet til Arbeids- og velferdsetaten. Arbeids- og velferdsetaten kan ettergi ikke avskrevet tilskudd helt eller delvis dersom det er gitt til et medlem under 18 år og vergen ikke har forvaltet stønaden på en god måte.

Verdien av tilskuddet nedskrives etter følgende modell:

	Bil til bruk i dagligliv	Bil til bruk i arbeidsliv
1. år	100 %	100 %
2. år	90 %	90 %
3. år	80 %	80 %
4. år	70 %	70 %
5. år	45 %	45 %
6. år	40 %	30 %
7. år	30 %	20 %
8. år	25 %	10 %
9. år	20 %	0 %
10. år	15 %	
11. år	10 %	
	0 %	

Spesialutstyr som er installert i kjøretøyet er folketrygdens eiendom og skal leveres tilbake dersom det egner seg for gjenbruk.

§ 16 første til tredje ledd skal lyde:

Tilskudd til gruppe 1 og 2 sikres med gjeldsbrev.

Stønadmottakere en selv ansvarlig for å forsikre kjøretøyet. Nærmere vilkår kan fastsettes i vedtak om stønad eller i gjeldsbrevet.

Dersom vilkårene som er fastsatt etter i eller i medhold av denne forskriften ikke overholdes, kan retten til ytterligere stønad for medlem som får stønad til kjøretøy i gruppe 1 og gruppe 2 reduseres eller *falle bort*.

§ 18 skal lyde:

Et medlem som mottar alderspensjon etter folketrygdloven kapittel *19 eller 20*, eller avtalefestet pensjon med statstilskott (se lov av *19. februar 2010 nr. 5 om statstilskott til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor*), har ikke rett til stønad etter denne forskriften med sikte på å få eller beholde høvelig arbeid.

VEDLEGG - GJELDENE FORSKRIFT

Forskrift om stønad til motorkjøretøy eller annet transportmiddel FOR-2003-03-07-290

§ 1. *Personkrets og formål*

Denne forskriften omfatter medlemmer som fyller vilkårene i

- a) folketrygdloven § 10-5 Stønad til bedring av funksjonsevnen i arbeidslivet, eller
- b) folketrygdloven § 10-6 Stønad til bedring av funksjonsevnen i dagliglivet.

Ved vurderingen av om et medlem som fyller vilkårene i folketrygdloven § 10-5 kan tilstås ytelser etter denne forskriften, skal det legges særlig vekt på at medlemmets helse bevares best mulig.

§ 2. *Definisjoner*

Med motorkjøretøy i denne forskriften forstås kjøretøy som er motordrevet og som er bestemt til å kjøre på bakken. Dette gjelder ikke elektrisk rullestol som går under 10 kilometer per time.

I denne forskriften benevnes både motorkjøretøy og andre transportmidler som kjøretøy.

Med annet transportmiddel forstås her snøscooter, båt og lignende. Forskriftens bestemmelser om kjøretøy anvendes for andre transportmidler så langt de passer.

Med gruppe 1 i denne forskriften menes ordinære personbiler. Stønad til gruppe 1 gis bare til medlemmer som fyller vilkårene i folketrygdloven § 10-5. Gruppe 2 omfatter spesielt tilpassede kassebiler. Det gis stønad til gruppe 2 til medlemmer som ikke er i stand til å komme seg inn og ut av bilen på egenhånd, uten å bruke heis eller rampe. Det kan også gis stønad til gruppe 2 til medlemmer med sterkt begrenset gangfunksjon.

§ 3. *Alminnelige vilkår for stønad til anskaffelse av motorkjøretøy mv.*

Det kan gis stønad til anskaffelse av kjøretøy til funksjonshemmet som fyller de generelle vilkår for stønad etter folketrygdloven kapittel 10 og som på grunn av varige forflytningsvansker trenger eget kjøretøy for å

- a) reise til og fra arbeids- eller opplæringssted,
- b) utføre sin funksjon som hjemmearbeidende,
- c) forhindre eller bryte en isolert tilværelse,
- d) avlaste sin familie i tilfeller hvor funksjonshemmingen medfører en særlig stor pleiebyrde, og derved bidra til å forhindre innleggelse i helseinstitusjon o.l.

Medlemmet må sannsynliggjøre at han eller hun har et reelt og betydelig behov for transport. Funksjonshemmingen må være av en slik art at reise med buss, båt, tog, trikk e.l. ikke er mulig eller medfører slike belastninger av varig art at det ikke er rimelig å forlange det.

Det kan ikke gis stønad til anskaffelse av kjøretøy dersom medlemmets behov for transport kan dekkes tilfredsstillende av vedkommendes familie, ved transportordning for funksjonshemmede eller på annen måte, eventuelt med andre former for offentlig støtte som for eksempel grunnstønad eller tilskudd etter skolelovgivningen e.l.

§ 4.Kjøretøy til attføringstiltak eller ved overtagelse av tilbudt arbeid

Selv om vilkårene i § 3 ikke er oppfylt kan det i særlige tilfeller gis stønad til anskaffelse av kjøretøy, spesialutstyr til kjøretøy og kjøreopplæring, dersom anskaffelse av kjøretøy er av avgjørende betydning for at medlemmet skal kunne gjennomføre attføringstiltak eller overta tilbudt arbeid. Det kan ikke gis stønad til gjenanskaffelse av kjøretøy etter denne paragrafen til medlemmer som tidligere har fått stønad til kjøretøy.

Ved stønad til bil etter første ledd ytes ikke grunnstønad til drift av bilen.

Det kan ikke gis stønad til kjøretøy som helt eller delvis nyttes i egen næringsvirksomhet.

§ 5.Regler for valg av kjøretøy

Stønad til kjøretøy ytes til:

a) medlem som har behov for ordinær personbil (gruppe 1), og som fyller vilkårene i folketrygdloven § 10-5

b) medlem som har behov for spesielt tilrettelagt kassebil (gruppe 2).

I gruppe 1 kan medlemmet fritt velge nytt eller brukt kjøretøy. Medlemmet må selv sørge for at kjøretøyet er hensiktsmessig og at det vil vare ut stønadsperioden. Dette gjelder også dersom det er behov for spesialtilpasninger.

Til gruppe 2 gis det stønad til et tidligere trygdefinansiert kjøretøy som egner seg for gjenbruk. Stønad til nytt kjøretøy kan gis dersom det ikke finnes et hensiktsmessig, gjenbrukbart kjøretøy. I særlige tilfeller kan det gis stønad til annet brukt kjøretøy. Det er en forutsetning for stønad at slikt brukt kjøretøy kan være i drift i elleve år.

§ 6.Rammeavtaler og prisramme

Arbeids- og velferdsetaten kan inngå avtaler med bilimportører om levering av kjøretøy og utstyr i gruppe 2. Arbeids- og velferdsetaten kan også inngå avtaler om levering av spesialutstyr og tilpassing i gruppe 1 og gruppe 2. Dersom det er inngått slike avtaler skal det ikke gis stønad til kjøretøy eller utstyr til kjøretøy som er innkjøpt hos leverandør uten avtale, med mindre det foreligger særlige forhold.

Stønad til anskaffelse av kjøretøy til gruppe 1 gis innenfor en tilskuddsramme som fastsettes av Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Det samme gjelder størrelsen på det behovsprøvede rente- og avdragsfrie lånet til gruppe 2.

Differansen skal betales kontant dersom medlem som er tilstått kjøretøy i gruppe 2, velger et annet hensiktsmessig kjøretøy som er dyrere enn nødvendig.

§ 7.Registrering av kjøretøyet. Førerkort

Medlemmet, eventuelt ved verge, må garantere at kjøretøyet registreres på medlemmet selv.

Det trygdefinansierte kjøretøyet i gruppe 1 og i gruppe 2, jf. § 16, er medlemmets eiendom.

Medlemmet må selv ha førerkort eller erklære seg villig til å avlegge førerprøve snarest etter å ha mottatt kjøretøyet. Dette vilkåret kan fravikes dersom vedkommende av medisinske eller andre grunner ikke vil kunne oppnå førerkort.

§ 8. Vilkår for gjenanskaffelse

Det kan gis stønad til gjenanskaffelse av kjøretøy dersom medlemmet fyller vilkårene i de foregående paragrafene og kjøretøyet er brukt i minst elleve år. I stønadsperioden kan medlemmer som har fått stønad til kjøretøy i gruppe 1 fritt bytte for egen regning.

Det kan gis stønad til gjenanskaffelse selv om vilkåret om brukstid ikke er oppfylt dersom dette er nødvendig på grunn av endringer i medlemmets helsetilstand. For medlem som får stønad til kjøretøy i gruppe 1 er det i tillegg et vilkår for å fravike vilkåret om brukstid, at medlemmet fyller vilkårene for stønad i gruppe 2.

Det gis stønad til gjenanskaffelse til gruppe 1 og gruppe 2 når stønaden er gitt med hjemmel i § 10-5, og kjøretøyet er brukt i minst 8 år og det har gått 150 000 kilometer. Kravet til kjørelengde gjelder ikke ved gjenanskaffelse av tilstått tilskudd i gruppe 1.

Vilkåret om brukstid gjelder bare for bil. Når det er gitt stønad til gjenbrukbart kjøretøy i gruppe 2, regnes brukstiden fra det tidspunkt kjøretøyet første gang ble registrert.

Vilkårene om gjenanskaffelse gjelder selv om det ikke er gitt stønad fra folketrygden til det kjøretøyet som ønskes skiftet ut med et annet.

§ 9. Stønad til anskaffelse av kjøretøy

Stønad til kjøretøy er behovsprøvd mot inntekt. Det ytes stønad til kjøp av kjøretøy i form av:

- a) tilskudd til gruppe 1
- b) rente- og avdragsfritt lån til gruppe 2.

Det gis stønad til kjøp av kjøretøy til medlemmer som har en alminnelig inntekt før særfradrag som ikke overstiger 6 ganger folketrygdens grunnbeløp (G).

Tilskuddet til gruppe 1 beregnes i prosent av tilskuddsrammen jf. § 6. For gruppe 2 ytes behovsprøvet rente- og avdragsfritt lån opptil et beløp som fastsettes av Arbeids- og inkluderingsdepartementet jf. § 6. Den delen av prisen på kjøretøyet som overstiger dette beløpet, behovsprøves ikke. Stønaden beregnes i prosent etter følgende tabell:

<i>Inntekter mellom</i>	<i>Lån/Tilskudd i prosent</i>
0 - 3 G	100
3 - 3 1/2 G	80
3 1/2 - 4 G	70
4 - 4 1/2 G	60

<i>Inntekter mellom</i>	<i>Lån/Tilskudd i prosent</i>
4 1/2 - 5 G	50
5 - 5 1/2 G	40
5 1/2 - 6 G	20

Det gjøres et fradrag i inntekten med 1/4 G per person dersom medlemmet forsørger ektefelle og/eller barn under 18 år. Som selvforsørget anses den som har en alminnelig inntekt før særfradrag på 1 G eller mer.

Dersom ektefellen har en inntekt som overstiger 1 G, legges overskytende inntekt til søkerens inntekt ved beregning av tilskuddets/lånets størrelse. Dette gjelder ikke dersom ektefellene er separert. Har ektefellen til medlem som får stønad til kjøretøy i gruppe 2 bil som er nødvendig i tillegg til det innvilgede kjøretøyet, for eksempel i forbindelse med sitt arbeid, skal bare halvparten av ektefellenes samlede inntekt legges til grunn.

Ved søknad om to- eller trehjulsmoped er det bare medlemmets inntekt som legges til grunn.

Med alminnelig inntekt i de foregående ledd menes den alminnelige inntekten før særfradrag som legges til grunn ved statsskatteliggingen. Inntektene fra den sist avsluttede ligning, omregnet i forhold til det grunnbeløp som gjaldt ved utgangen av samme år, skal legges til grunn såfremt dette ikke gir et klart misvisende uttrykk for vedkommendes vanlige inntektsnivå før kravet om stønad ble satt frem.

Til medlemmer som tilstår stønad til kjøretøy etter folketrygdloven § 10-7 og som er under 18 år og forsørget, ytes stønad tilsvarende det vedkommendes hovedforsørger ville hatt rett til om hovedforsørgeren hadde fylt vilkårene for stønad til kjøretøy.

§ 10. Utbetaling av stønad

Lån og tilskudd etter denne forskriften utbetales direkte til selger. Tilskuddet skal ikke overstige kjøpesummen for gruppe 1.

§ 11. Tilskudd til spesialutstyr og ombygging

Til et medlem som på grunn av sykdom, skade eller lyte ikke kan benytte motorkjøretøy uten installasjon av spesialutstyr eller tilpassing, kan det gis tilskudd til full dekning av nødvendige utgifter til dette uten økonomisk behovsprøving.

Utstyr etter denne paragrafen omfatter ikke utstyr som kan leveres som standard utstyr fra fabrikk. Standard utstyr som er montert i det rimeligste, hensiktsmessige kjøretøyet i gruppe 2, kan ikke velges bort. Arbeids- og velferdsdirektoratet kan gi nærmere retningslinjer om hvilket utstyr som omfattes av bestemmelsen.

Tilskuddet skal begrenses til rimeligste, hensiktsmessige løsning til medlem som får stønad til kjøretøy i gruppe 1. For medlemmer som får støtte til kjøretøy i gruppe 2 skal tilskuddet begrenses til prisen på spesialutstyr eller ombygging av prisforhandlet kjøretøy i godkjent prisklasse.

Det kan gis tilskudd til ombygging og spesialutstyr en gang i løpet av stønadsperioden. Det kan likevel gis slikt tilskudd dersom medlemmets helsetilstand endrer seg slik at tilstått spesialutstyr eller ombygging ikke lenger er hensiktsmessig, eller dersom utstyret er utslitt.

§ 12.Kjøreopplæring

Det kan gis tilskudd til nødvendig kjøreopplæring når vilkårene for stønad til anskaffelse av kjøretøy etter denne forskriften er oppfylt. Tilskuddet er behovsprøvd og beregnes etter prosentsatsene i § 9.

Det kan gis tilskudd til full dekning av utgifter til installasjon og demontering av ekstra utstyr for kjørelærere der dette anses hensiktsmessig og rimelig og kjøreopplæringen av helt spesielle grunner må foregå ved bruk av medlemmets eget kjøretøy.

Utgifter til førerkortvurdering dekkes fullt ut som tilskudd.

§ 13.Dekning av reise- og oppholdsutgifter

Trygden yter stønad til dekning av nødvendige reise- og oppholdsutgifter i forbindelse med utprøving av bil og utstyr.

§ 14.Reparasjoner

Hvis det er nødvendig å reparere spesialutstyr til kjøretøy som det er gitt tilskudd/lån til i medhold av § 11, kan det gis tilskudd til dekning av utgiftene uten økonomisk behovsprøving. Det gis i tillegg tilskudd til dekning av utgifter i forbindelse med periodisk kontroll av kjøreteknisk spesialutstyr.

Det kan ikke gis stønad til reparasjon av selve kjøretøyet når det er gitt stønad til nytt kjøretøy. Innenfor gjeldende garantiordning kan det gis stønad til reparasjon av gjenbrukskjøretøy.

§ 15.Gjeldsoppgjør

Dersom det er gitt lån eller tilskudd til anskaffelse av kjøretøy etter denne forskriften, og vilkårene i § 1 og § 3 ikke lenger er oppfylt, skal det foretas et gjeldsoppgjør. Det samme gjelder dersom medlemmet får stønad til ny bil, dør i stønadsperioden eller avhender kjøretøyet uten at dette skjer i forbindelse med gjenanskaffelse, jf. § 8.

For gruppe 1 der stønaden er gitt i form av tilskudd, foretas det en avskrivning av tilskuddet etter 11 år, fordelt med 1/22 hvert halvår. Ved stønadsperiodens utløp skal tilskuddet være avskrevet til null. Dersom det gis stønad til gjenanskaffelse etter § 8 tredje ledd, avskrives tidligere stønad. Dersom gjeldsoppgjør foretas før tilskuddet er avskrevet fullt ut, innbetales den delen av tilskuddet som ikke er avskrevet til Arbeids- og velferdsetaten.

Gjeldsoppgjør i gruppe 2 skjer ved at det brukte kjøretøyet leveres inn til Arbeids- og velferdsetaten dersom det egner seg for gjenbruk. Dersom kjøretøyet ikke egner seg for gjenbruk kan verdien av kjøretøyet innbetales til Arbeids- og velferdsetaten. Med verdien av kjøretøyet menes i denne forskriften den verdien kjøretøyet ville hatt dersom vilkårene som er fastsatt i eller i medhold av denne forskriften er overholdt.

Verdiforringelse som følge av manglende service, reparasjon og vedlikehold i henhold til gjeldsdokumentene, kan kreves tilbakebetalt til Arbeids- og velferdsetaten. Ved vurderingen skal det tas rimelig hensyn til verdiforringelse som skyldes brukers funksjonshemming.

Dersom gjelden overstiger verdien av det innleverte kjøretøyet i gruppe 2, avskrives differansen. Ytterligere gjeld kan rent unntaksvis avskrives dersom dette anses rimelig, for eksempel i tilfeller hvor medlemmet fortsatt har behov for kjøretøy til tross for at vilkårene i § 1 og § 3 ikke er oppfylt.

Dersom det er gitt lån til personbilavgiften, skal bare den merverdi avgiften representerer på oppgjørstidspunktet legges til grunn ved gjeldsoppgjøret.

Gjeldsoppgjør kan også foretas etter begjæring av medlemmet selv, både i gruppe 1 og gruppe 2, selv om vilkårene i § 1 og § 3 fortsatt er oppfylt.

Spesialutstyr som er installert i kjøretøyet er folketrygdens eiendom og skal leveres tilbake til folketrygden, dersom det egner seg for gjenbruk.

§ 16. Andre bestemmelser

Lån til gruppe 2 som er gitt etter denne forskrift, skal sikres med salgspant og gjeldsbrev. Salgspantet skal ha 1. prioritet. Tilskudd til gruppe 1 sikres med gjeldsbrev.

Kjøretøy i gruppe 2 skal holdes fullkaskoforsikret, og anbefalt opplegg for service fra bilfabrikanten må overholdes. Nærmere vilkår kan fastsettes i vedtak om stønad eller i gjeldsdokumentene.

Dersom vilkårene som er fastsatt i eller i medhold av denne forskriften ikke overholdes, kan retten til ytterligere stønad for medlem som får stønad til kjøretøy i gruppe 1 og gruppe 2 reduseres eller falle helt bort. Ved særlig grove og gjentatte forsømmelser kan det også foretas gjeldsoppgjør som nevnt i § 15.

Hjelpemiddelsentralene har en rådgivnings- og veiledningsfunksjon for medlemmer som får stønad til kjøretøy i gruppe 2. Medlemmer som får stønad i gruppe 1 kan få bistand fra hjelpemiddelsentralen dersom de ønsker det.

§ 17. Grunnstønad

Et medlem som fyller vilkårene for stønad etter denne forskriften § 1 og § 3, kan få rett til grunnstønad til drift av motorkjøretøyet eller transportmidlet, jf. folketrygdloven § 6-3 første ledd bokstav b.

§ 18. Alderspensjon

Et medlem som mottar alderspensjon etter folketrygdloven kapittel 19, eller avtalefestet pensjon med statstilskott (se lov av 23. desember 1988 nr. 110 om statstilskott til ordninger for avtalefestet pensjon), har ikke rett til stønad etter denne forskrift med sikte på å få eller beholde høvelig arbeid.

§ 19.*Forholdet til annen lovgivning*

Stønad etter denne forskriften gis ikke dersom utgiftene dekkes etter annen lovgivning, jf. folketrygdloven § 10-17.

§ 20.*Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft 1. april 2003.

Krav som er satt fram før 31. mars 2003 og som ikke er avgjort før 1. april 2003 avgjøres etter denne forskriften, dersom dette er til gunst for medlemmet og medlemmet fyller vilkårene i den nye forskriften. Krav satt fram etter 1. april 2003 avgjøres etter denne forskriften.